EDITORIAL DESCONTROL

ABDULLAH ÖCALAN

MANIFEST PER UNA CIVILITZACIÓ DEMOCRÀTICA

VOLUM III

SOCIOLOGIA DE LA LLIBERTAT

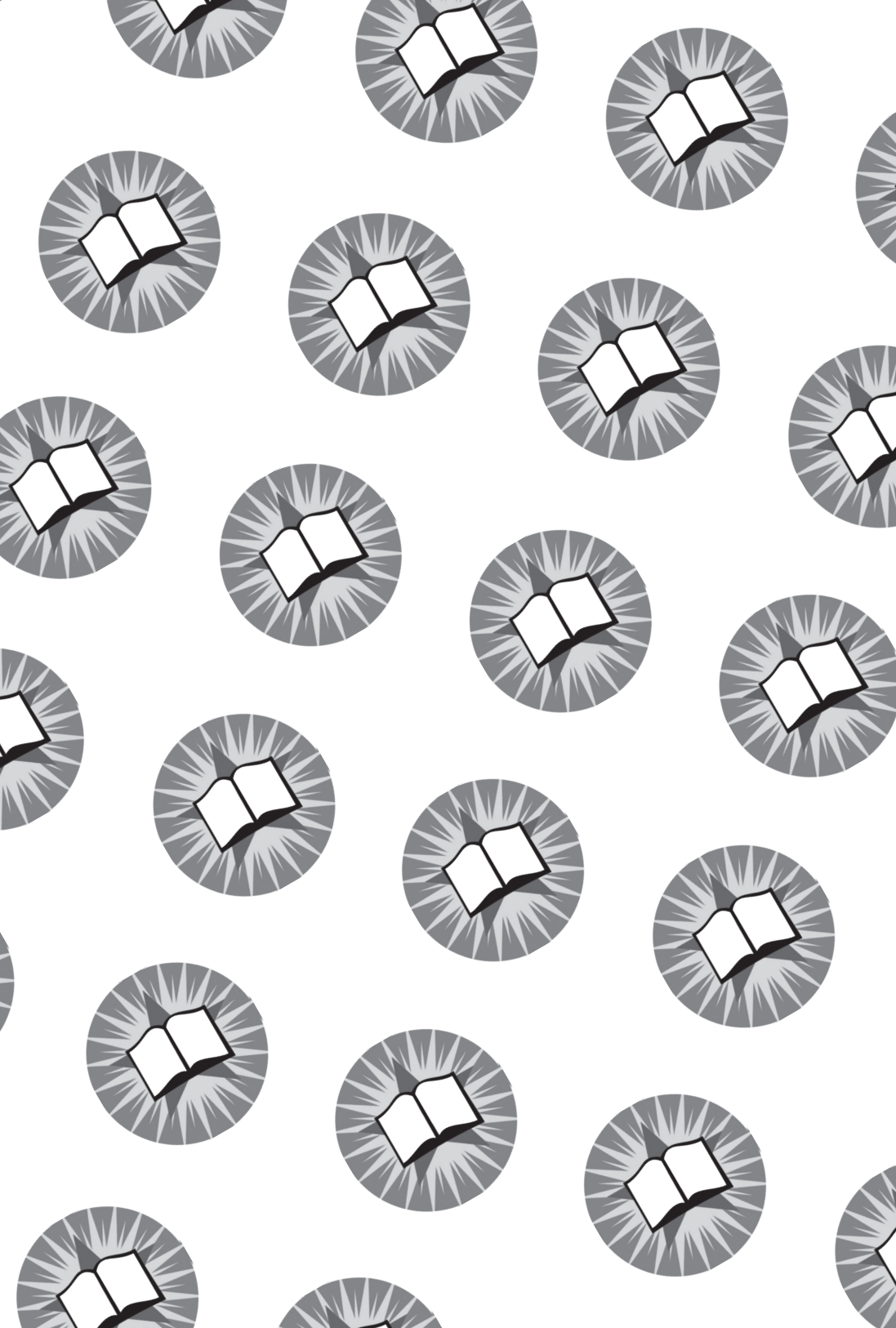

MANIFEST PER UNA CIVILITZACIÓ DEMOCRÀTICA

VOLUM 3: SOCIOLOGIA DE LA LLIBERTAT

Títol: Sociologia de la llibertat

Autoria: Abdullah Öcalan

1ª edició catalana: setembre de 2025, Barcelona
Col·lecció Sol de revolta

Descontrol Editorial
C/Constitució 19, Can Batlló, nau 80, 08014 Barcelona
www.descontrol.cat
Tel. 93 4223787

ISBN: 978-84-18283-96-3

Dipòsit legal: B 13275-2025

Coedició: Descontrol Editorial i Weşanên Meyman
Traducció i correcció: Associació amigues de les lletres
Maquetació i disseny: Newal Bulut // newalblt@gmail.com
Disseny de portada: Descontrol Editorial // editorial@descontrol.cat
Imprès a: Descontrol Impremta // impremta@descontrol.cat
Distribució: Descontrol Distribució // distribucio@descontrol.cat

creative commons

Reconeixement – NoComercial (by–nc): Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial i es citi la font.

Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.

MANIFEST PER UNA CIVILITZACIÓ DEMOCRÀTICA

VOLUM 3:

SOCIOLOGIA DE LA LLIBERTAT

PREFACI

I

Aquest llibre, la tercera gran part de la defensa principal que estic preparant per al meu cas davant el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH), aborda la sentència que ordena la reobertura del meu cas[1]. Aquest volum continua i complementa alhora els dos volums anteriors[2]. L'objectiu general dels anteriors volums era aclarir la naturalesa del *poder* i de la modernitat capitalista. El poder es definia com a *eines de força* basades en l'esforç humà i essencialment estructurades amb la intenció d'extorsionar el producte excedent i la plusvàlua. Els aparells de poder, construïts integralment en diverses formes, són en última instància mecanismes repressius construïts per controlar el treball humà. A l'era moderna, conceptualitzada com a sistema capitalista, la societat s'enfronta a aquests mecanismes en la seva forma més avançada. En les circumstàncies actuals, el sistema capitalista, també denominat globalització, constitueix una fase única en el que denominem *sistema mundial de poder*, o *democràcia*, en el model que pretenem desenvolupar.

El lector podria preguntar-se per la relació entre el Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH) en el seu paper institucional, en

1. A la seva sentència de 2005, el TEDH va ordenar a Turquia reobrir el cas d'Öcalan per considerar que el judici original no complia els principis d'un judici just, és a dir, que violava l'article 6 del Conveni Europeu de Drets Humans. Turquia va evitar aplicar aquesta sentència creant un procediment sense precedents que, en realitat, no va portar a cap renegociació. La nova denúncia d'Öcalan anava dirigida contra aquest procediment. La totalitat del Manifest per una Civilització Democràtica, de cinc volums, representa la seva presentació a aquest procediment; vegis Öcalan contra Turquia, demanda núm. 46221/99, Tribunal Europeu de Drets Humans, Estrasburg, 122 de maig de 2005, consultat el 28 d'abril de 2025. https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-5562
2. Els dos volums anteriors han sigut publicats en català. Öcalan, A. (2016). *Orígens de la Civilització.* Descontrol Editorial; Col·lectiu Bauma. Öcalan, A. (2018). *Civilització capitalista.* Descontrol Editorial, Col·lectiu Bauma.

qualitat d'autoritat judicial supranacional que només reconeix el dret de l'individu com a ciutadà a presentar un recurs, i una defensa d'aquesta naturalesa presentada per l'individu anomenat Abdullah Öcalan. Doncs bé, sens dubte hi ha una relació, molt cridanera, per cert. Però sense analitzar el sistema de civilització basat en l'eurocentrisme, no podem analitzar el sistema ideològic, polític i judicial denominat "poder suau" d'Europa. De fet, només podem interpretar aquest "poder suau" amb precisió si examinem del tot el sistema de civilització eurocèntric. Hem de tenir sempre present que el sistema de civilització europeu s'ha convertit en el "sistema de civilització mundial" més avançat de tots els temps. La ciutadania individual és una de les característiques més importants d'aquesta civilització. Mai a la història s'havia donat tanta importància als conceptes d'individu, *individualisme* i *ciutadania* dins d'una societat. L'època a la qual ens enfrontem, la modernitat capitalista, és una època en què la societat es dissol al màxim en l'individu i l'individu en la "societat simbòlica".

Llavors, estant atrapat en una situació en la qual fugir de la realitat d'aquesta època era molt difícil (tot i que no impossible), vaig caure en un dubte immens sobre la meva identitat, que s'havia construït com a ciutadà de la República de Turquia. És innegable que aquest fet, alhora, em va portar davant el sistema judicial i penal més sever de la història. La República de Turquia, signatària del Conveni Europeu de Drets Humans (CEDH), es va negar a acceptar la nova sentència del TEDH. A més, el Comitè de ministres del Consell d'Europa, encarregat de supervisar l'execució de les sentències, va decidir que l'actuació de la judicatura turca complia els requisits de la sentència del TEDH[3]. Aquesta decisió

3. Vegis *Committee of Ministers. (2007). Written Questions by Mr Austin to the Chair of the Committee of Ministers: a. N° 487:* "Conditions of detention for Mr Öcalan" - *b. N° 488: "Execution of the judgement of the European Court of Human Right in the Öcalan Case" - Joint reply of the Chair of the Committee of Ministers. https://search.coe.int/cm#{%22Co-EIdentifier%22:[%2209000016805d640c%22],%22sort%22:[%22CoEValidation-Date%20Descending%22]}, consultat el 28 d'abril de 2025.*

del Comitè de ministres va ser una violació escandalosa del fet judicial. Diversos Estats petits van admetre durant aquest procés al Comitè de ministres que havien acceptat aquesta decisió sota la pressió de països més grans i poderosos, entre ells els Estats Units. Aquesta violació entra clarament en conflicte amb les seves tesis del poder suau. Així doncs, durant els últims deu anys he estat considerat "una persona que no pot ser jutjada". En aquesta situació, com a "persona que no pot rebre un judici just", continuo a la presó d'İmralı, Bursa, una illa-presó al Mar de Màrmara, on tradicionalment s'ha reclòs i deixat morir a persones condemnades a penes severes.

Mai he dubtat que el període transcorregut entre la meva arribada a Europa fins al meu empresonament a İmralı va ser planificat i executat amb la col·laboració dels EUA i la UE. Tampoc he dubtat mai que el paper assignat a la República de Turquia fos cap altre que el de carceller. Aquesta és la crua veritat, però per què aquest camí tan llarg i tortuós? Hi haurà qui pensi que jutjo amb massa duresa; tanmateix, el fet que per ordres especials de l'OTAN es tanquessin tots els aeroports europeus al vol que em portava el 2 de febrer de 1999, constitueix una prova convincent del meu segrest per part d'aquests poders. Els diaris van informar d'aquest fet al seu moment[4]. A més, el representant del llavors president dels EUA Bill Clinton va declarar obertament que jo havia estat abduït i portat a Kènia i que tot el procés havia succeït en col·laboració amb els EUA[5]. A Kènia vaig estar retingut sota la vigilància habitual (totes les cartes i cintes de casset que posseïa van ser

4. Vegis BBC News. (1999). World: Europe Ocalan presumed hiding in Russia. In BBC News. BBC News. http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/269533.stm, consultat el 28 d'abril de 2025 y BBC News. (1999). World: Europe Ocalan "turned away by Belgian jets." In BBC News. BBC News. http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/273570.stm, consultat el 28 d'abril de 2025.

5. Possiblement una referència a Anthony Blinken, que formava part del Consell de Seguretat Nacional durant l'administració Clinton, i que va confirmar el 31 de gener de 2002, a la televisió turca, que l'ordre de deportar a Öcalan va ser donada per Bill Clinton. Blinken va coordinar l'operació per al Consell de Seguretat Nacional.

confiscades a l'aeroport) fins que vaig ser entregat a Turquia. La devastadora traïció de les autoritats gregues (especialment del ministre d'Assumptes Exteriors, de Seguretat Nacional, dels alts funcionaris de l'ambaixada grega a Nairobi, de l'emissari major Kalenderidis i del primer ministre Smitis) és un fet evident que em sembla innecessari abordar. Si era el meu dret beneficiar-me d'aquesta jurisprudència europea en termes de dret individual, llavors per què aquests poders van recórrer a mitjans tan secrets, obscurs i fraudulents? Quin tipus de negociació s'estava duent a terme? Qui va participar en el procés de negociació i amb quina finalitat? Precisament sota el domini d'Europa i dels Estats Units, la història de la humanitat ha sigut testimoni de sagnants guerres colonials i caceres de bruixes, guerres confessionals i nacionals, conflictes de classe i lluites ideològiques. Potser la meva experiència en aquest retrat cruel de la història no sigui més que una gota a l'oceà. Tot i això, és important i necessari clarificar-la.

Primer, he de dir que rebutjo abstreure els individus de la seva identitat social. El dret a una "reclamació individual" en el que tant s'insisteix no té el significat que se li atribueix. La idea d'individus aïllats de la seva identitat social no és més que una fal·làcia de l'epistemologia oficial eurocèntrica, que es considera a si mateixa científica. A més, és de domini públic que s'està jutjant al poble kurd, el poble que acumula més tragèdies del món, i no a l'individu Abdullah Öcalan.

Aquesta breu enumeració dels fets per si sola hauria de donar una idea suficient de l'abast del meu cas. És innegable que tots els poders del sistema van desenvolupar un paper actiu en la meva detenció, judici i condemna. Per molt poder que tingui el poder civilitzatori central[6], dirigit per les potències hegemòniques dels EUA i la UE i, malgrat tot el caos, queda clar que no se'm pot eliminar tan fàcilment. El meu poble es va aixecar en massa per oposar-se a aquest gran joc: va protestar contra la conspiració, amb centenars de màrtirs i milers de persones detingudes. Va enten-

6. En volums anteriors, l'autor va utilitzar el terme civilització principal en lloc de civilització central, encunyat per David Wilkinson.

dre perfectament el vincle entre el meu judici i la seva pròpia tragèdia històrica. Sabia que el seu alliberament exigia que es posés final a aquesta tragèdia, i per això em va donar suport. Tanmateix, l'honorable tasca d'explicar-ho em correspon a mi.

Així que, no puc dilucidar el quid del meu judici sense aclarir totes les dimensions de la meva identitat social que, alhora, conforma la realitat del nostre poble, sotmès a la tirania més gran i explotació a mans d'un sistema de civilització central de cinc mil anys d'antiguitat. Els criteris essencials per abordar la meva defensa amb tal amplitud romanen enterrats en els fets que he exposat anteriorment. En aquest punt he de repetir quelcom que he exposat anteriorment: hi ha moments en els quals la història es realitza en un individu i un individu marca la història. Tot i que he vingut acompanyat de molt dolor, no es pot negar que jo he tingut part de l'honor de ser aquest individu. Sé que totes les maquinacions enganyoses a la meva esquena són resultat del fet que jo, a diferència de la majoria de gent, m'esforço per jugar un paper més enllà del de mera "víctima del destí". Per això vaig triar el lema "La llibertat prevaldrà" per aquest cas judicial.

Fer bolcar l'eterna qüestió del destí tràgic en favor de la llibertat és prou estímul per fer suportable qualsevol dolor. En aquesta obra anomenada Realitat, on els meus amics i amigues i jo tenim un paper, la derrota serà una part del destí.

Ara hauria de ser clar per què he titulat aquest volum de la meva defensa *Sociologia de la llibertat*. Cada pas cap a la llibertat només pot ser un intent. *Assaig sobre la sociologia de la llibertat* podria ser un bon títol.

Sens dubte, la civilització europea hegemònica central és només una cara de la moneda. Aquesta civilització representa principalment els aparells de poder que es van construir sobre la plusvàlua. Però hi ha una altra cara de la moneda: el rostre democràtic de la civilització. Les idees en què es basa aquesta defensa s'inspiren en el llegat de la civilització democràtica. Des del procés de Sòcrates fins al meu, m'apassiona el llegat de totes les lluites (inclosa la nostra) pels seus ideals i principis, pels seus pobles i les seves comunes. Espero contribuir a aquest llegat, encara que

no sigui més que una gota d'aigua a l'oceà. Aquests monuments de la humanitat constitueixen els principals fonaments de la meva defensa. Tanmateix, el seu veritable fonament històric és la saviesa de cinc mil anys d'Orient i una tradició de comportament democràtic. Sense aquests antecedents en ment, és impossible escriure una història universal de la humanitat o, el que és més important, avaluar amb sentit el present.

El tema principal de la meva defensa és que la història i la societat progressaran més lliurement en el sistema de civilització democràtica i que una vida que se sosté sobre les bases adequades és una vida millor i més bella.

Potser dir unes paraules sobre la meva tècnica d'escriptura sigui aclaridor per qui em llegeixi i, alhora, animi a perdonar les meves limitacions. En règim d'aïllament, només se'm permet tenir un llibre, una revista i un diari a la meva cel·la. Això ha fet impossible que pogués prendre notes o citar fonts. El meu mètode principal ha consistit a memoritzar els punts que em semblaven importants i integrar-los a la meva personalitat. No he aguantat totes les prohibicions servilment, sinó que he respost clarificant cada vegada més la memòria, el magatzem de coneixements sobre l'univers, i prioritzant idees de vital importància.

Tot i això, la gran feblesa d'aquest mètode és que la memòria humana està condemnada al fracàs. Per això no poder prendre notes ha representat un obstacle. Mentre em preparava per escriure aquest volum, es va introduir una nova prohibició: no m'era permès tenir un bolígraf. Després que s'aixequés aquesta prohibició al desè dia d'una pena de reclusió a la cel·la, vaig començar a escriure immediatament. Calia afanyar-se, perquè els retards m'havien impedit complir la meva promesa d'escriure. En qualsevol cas, arrel que em neguessin un bolígraf, em vaig centrar més en el meu concepte general.

Els dos volums següents de la meva defensa pretenen ser una espècie d'aplicació concreta de les meves idees principals. Penso titular-los *La crisi civilitzatòria a l'Orient Mitjà i la solució de la civilització democràtica* i *El manifest de la revolució del Kurdistan*. Aquests volums, que qualsevol intel·lectual podria preparar fàcil-

ment amb una certa preparació, poden, efectivament, dur-me bastant temps[7]. Tanmateix, a un Orient Mitjà en plena ebullició, i al Kurdistan que s'ha convertit en el seu cor, discutir el present a la llum d'una anàlisi de la societat històrica és bastant apassionant, però s'ha d'abordar amb un alt grau de responsabilitat.

El passat, el present i el futur s'han unit per constituir una nova espècie de nus gordià. És un deure essencial i sagrat desnuar aquest moment d'un cop antialexandrí (com Alexandre el Gran, però sense l'esforç físic, de manera que el més important sigui el seu significat).[8]

7. De fet, el cinquè i últim volum, el llibre més complet de l'autor fins a la data, només es va poder acabar un any i mig després d'aquest tercer volum. Com que les autoritats es van negar durant molt temps a remetre el manuscrit al TEDH, el llibre de 576 pàgines no es va publicar fins tres anys després del tercer volum, l'estiu de 2012.

8. Segons una interpretació de la llegenda, un oracle va declarar que qualsevol home que pogués desfer l'elaborat nus gordià estava destinat a convertir-se en governant de tota l'Àsia. Quan Alexandre va arribar a Frígia, es va esforçar sense èxit a desfer el nus. Llavors va pensar que seria igual com es desfés el nus, així que va desembeinar la seva espasa i la va tallar per la meitat d'un sol tall.

INTRODUCCIÓ

L'estructura de coneixement del sistema mundial capitalista està en una crisi tan gran com els seus aparells de poder i producció/acumulació[9]. Tanmateix, la mateixa essència de les estructures de coneixement propicia que siguin més susceptibles a la lliure discussió, fet que deixa percebre el grau de crisis en el que es troba la mateixa ciència. El paper del coneixement a les estructures socials i de poder és més important en aquest període que en qualsevol altre de la història. S'està produint una revolució històrica en les eines de coneixement i informació de la vida social. Els processos revolucionaris, en tant que també són crisis, desenvolupen essencialment el paper de cerca de règims de la veritat. L'hegemonia no només es duu a terme mitjançant acumulació, producció i poder; som testimonis de ferotges lluites per l'hegemonia en el camp del coneixement. Les estructures de producció, acumulació i poder que no han assegurat la seva legitimitat dins del camp del coneixement no poden garantir existir eternament.

Les disciplines positivistes de la ciència que regnaven fins fa poc temps no són tan antimetafísiques i antireligioses com diuen ser. Cada vegada es reconeix i es discuteix més el fet que posseeixen

---

9. L'autor segueix sovint l'ortografia preferida de Frank i Gills pel terme sistema món i no el terme sistema-món de Wallerstein. Wallerstein parteix de la base que existeixen diversos sistemes mundials, cada un dels quals forma el seu propi món. El raonament de Wallerstein: «El meu "sistema-món" no és un sistema "al món" o "del món". És un sistema "que és un món". Per aquest motiu usa el guió, ja que "món" no és un atribut del sistema. Les dos paraules juntes constitueixen un concepte únic. El sistema de Frank i Gills és un sistema mundial en un sentit atributiu, en el sentit que amb el temps el seu abast ha tendit a ser de tot el món. No poden concebre la coexistència de múltiples «sistemes-món» al planeta. Tanmateix, fins al segle XIX, o això és el que sostinc jo, sempre ha estat així.» Gunder Frank, Andre, and Barry K. Gills. 2006. World System: *Five Hundred Years or Five Thousand?* London: Routledge.

una dimensió metafísica i religiosa tan forta com la mateixa metafísica i la religió. Les ciències naturals triomfants, atribuïdes a la societat grega clàssica i a la Il·lustració europea, van rebre els cops més durs des de l'interior[10]. L'aspecte més dèbil de les ciències socials positivistes és el postulat que diu que existeix un desenvolupament progressiu i lineal continu, però no es pot assegurar que existeixi tal estructura i que l'univers tingui tal finalitat. A més, ni el món subatòmic ni l'univers cosmològic poden escapar al dilema observador-observat, perquè la consciència humana també forma part d'aquest procés. És impossible predir com la consciència podria assumir un paper més enllà d'aquest àmbit. El mateix potencial de diferenciació il·limitat requereix noves interpretacions.

La sociologia, estructura de coneixement eurocèntrica, no té capacitat per anar més enllà del que afirma qui defensa la ciència positivista; que és que la societat pot considerar-se un fenomen igual que els fenòmens en els camps de la física, la química i la biologia i, com a tal, pot explicar-se utilitzant el mateix enfocament. Però cosificar la societat humana amb aquest atreviment no ajuda a explicar-la, sinó que porta a una idolatria encara més superficial, perquè l'essència de la societat humana no s'assembla als fenòmens de la física, la química o la biologia. Els debats actuals sobre la ciència deixen prou clar que els enunciats filosòfics dels ideòlegs alemanys (que van ser seleccionats per dissenyar estructures de coneixement per als estats nació), la ciència de l'economia política desenvolupada pels ideòlegs anglesos i la sociologia dels filòsofs francesos eren eines legitimadores dels aparells d'acumulació de capital i poder. Proporcionaven les estructures de coneixement dels estats nació. La filosofia alemanya, l'economia política anglesa i la sociologia francesa no van

10. Per exemple, el físic teòric alemany Werner Heisenberg, premi Nobel pels seus treballs sobre mecànica quàntica, es va distanciar del positivisme; vegis Lakoff, Sanford A., i Werner Heisenberg.1971. "Physics and Beyond: Encounters and Conversations.". *International Journal* 26 (4); vegis Max Weber, The Nature of Social Action, a "Book Reviews." 1978. *Australian Journal of Politics & History* 24 (3) i les obres dels teòrics de l'Escola de Frankfurt, Theodor Adorno i Erich Fromm.

poder evitar assentar les bases del naixent nacionalisme de l'estat nació. Podem afirmar, sense por d'equivocar-nos, que aquestes sociologies eurocèntriques són, en gran manera, estructures de coneixement del sistema mundial capitalista eurocèntric.

Tanmateix, dir tot això no resol el problema. Ara està prou clar que fins i tot el socialisme (o sociologia) de Karl Marx i Frederick Engels, que va sorgir com una visió oposada del món, és una interpretació barroera de la societat. Malgrat totes les pretensions d'oposar-s'hi, no van poder escapar-se de servir al capitalisme, fins i tot més que a la seva ideologia oficial, el liberalisme. Això queda prou clar en les tendències, moviments i sistemes estatals del socialisme real, la socialdemocràcia i l'alliberament nacional. Tot i les seves molt nobles tradicions de lluita, el fet que les tendències i moviments esmentats, actuant en nom de les classes i nacions oprimides, s'hagin trobat en aquesta situació, està estretament relacionat amb les seves estructures de coneixement. Les estructures de coneixement en les que es basen, tant en els seus aspectes positius com negatius, han produït resultats globals que han contradit les seves intencions. Aquests resultats no haurien aparegut tan fàcilment si no hi hagués una cadena de greus errades i errors en el seu paradigma i estructures fonamentals.

Les teories extremes del relativisme que s'imposen com una altra contratendència tampoc han evitat convertir-se en les estructures de coneixement del sistema capitalista mundial. Potser per la seva excessiva individualitat, van acabar servint a l'individualisme del capitalisme més que a qualsevol altra cosa. Això inclou plantejaments anarquistes. La crítica al capitalisme, o fer discurs d'aquesta forta oposició al capitalisme, s'ha convertit en una forma molt eficaç de servir-lo. Les inadequacions i errors de les nostres estructures de coneixement i els nostres paradigmes tenen un paper fonamental en tot això.

Les ciències físiques (incloses la química i la biologia) no només concerneixen la naturalesa física, com s'afirma. Tampoc les humanitats (incloent-hi la literatura, la història, la filosofia, l'economia política i la sociologia) concerneixen només la naturalesa social. Un enfocament més adequat seria acceptar el con-

cepte de les ciències socials en un sentit ampli com la intersecció de les dues ciències, perquè totes les ciències han de ser socials[11].

L'acord sobre una definició comuna de les *ciències socials* no resol el problema. El que és encara més important és determinar el model fonamental. En altres paraules, quina unitat constituirà la base de la nostra avaluació de la societat? Dir que la unitat fonamental és la naturalesa social en el seu conjunt no vol dir massa per a les ciències socials. Establir quines de les nombroses relacions socials són de crucial importància és el primer pas per desenvolupar un enfocament teòric significatiu. La unitat social seleccionada tindrà sentit si aconsegueix explicar la situació global.

S'han desenvolupat diversos models que es relacionen amb l'esfera social. La unitat més coneguda i emprada és l'Estat, més concretament l'estat nació, a partir de la perspectiva de la burgesia i la classe mitjana. Amb aquest model, la història i la societat s'interpreten a través de les qüestions crítiques a què s'enfronta l'Estat: construcció, destrucció i secessió. Aquest model és un dels més frívols i dels que menys s'apropa a la realitat historicosocial, per aquest motiu no pot desenvolupar un rol més enllà de ser el plantejament oficial de l'educació estatal. El seu veritable objectiu és produir una ideologia que legitimi l'Estat. En lloc d'il·luminar, serveix per amagar els complexos problemes de la història i la societat. Aquest és, per tant, l'enfocament sociològic que més es pot desacreditar.

L'enfocament marxista va escollir la classe i l'economia com a unitats fonamentals i esperava formular models alternatius en oposició a l'enfocament basat en la unitat "Estat". Tenir la classe obrera i l'economia capitalista com a model fonamental per examinar la societat ha ajudat a explicar la història i la societat en termes d'estructures econòmiques i de classe i el seu significat. Però aquest enfocament comportava diversos defectes importants. El

---

11. Aquí l'autor es refereix a Immanuel Wallerstein; vegis, per exemple, Wallerstein, Immanuel. 1996. *Open the Social Sciences.* PaloAlto,CA: Stanford University Press., Wallerstein Immanuel. 1991. Unthinking Social Sciences: *Limits of Nineteenth-Century Paradigms. Cambridge*, UK: Polity Press.

fet que aquest enfocament consideri que l'Estat i altres institucions superestructurals són producte i simple reflex de subestructures va conduir a un reduccionisme conegut com a economicisme. El reduccionisme econòmic, igual que el reduccionisme estatal, no va poder superar el defecte d'ocultar la realitat de la societat històrica i les seves relacions complexíssimes. Particularment, les deficiències en l'anàlisi del poder i de l'Estat van portar al fet que les classes treballadores i els pobles oprimits, en el nom dels quals afirma haver actuat el marxisme, no tinguessin un accés adequat als aparells ideològics i polítics. Les limitacions de la lluita econòmica i la conspiració oportunista per l'Estat -la idea que l'Estat i el poder poden ser destruïts i després reconstruïts- han servit al capitalisme tan eficaçment com la seva pròpia ideologia, el liberalisme. Les realitats xinesa i russa ho demostren clarament.

També ens trobem amb perspectives que només interpreten la història i la societat a través del poder i l'autoritat dominants. Tanmateix, aquest tipus d'enfocament és tan erroni com el que es fixa en l'Estat com a model. Malgrat que el poder en si és una unitat integral que es pot estudiar, aquest enfocament per si sol és incapaç d'explicar la naturalesa social. Estudiar el poder social pot ajudar a entendre la història i la societat. Però reduir la qüestió al poder té les mateixes limitacions que qualsevol mena de reduccionisme.

Sovint també ens trobem amb un enfocament que examina la societat amb una infinitat d'esdeveniments relacionals singulars desproveïts de regles. Aquest enfocament excessivament relativista, que quasi pot denominar-se model literari descriptiu, només pot fer que ens perdem en la complexitat de les qüestions socials. El plantejament dels models universalistes excessius pot semblar el contrari, però en essència té el mateix paper. Ambdós enfocaments intenten definir la societat reduint-la a una simplicitat física, amb una o dues lleis. Aquest és probablement l'enfocament que més contribueix a ennuvolar la nostra visió i cegar-nos davant la rica diversitat de la societat. La concepció positivista de la societat mereix ser recordada com el model més barroer, que inclou tant un relativisme excessiu com un universalisme excessiu.

El liberalisme, la ideologia burgesa oficial de la classe mitjana, es presenta com una amalgama eclèctica d'aspectes de tots aquests models, establint-se com a sistema i pretenent combinar els millors aspectes de cada model. Però el que fa en realitat és combinar els aspectes amb més carències de tots els models, incorporant unes poques veritats, i presentant constantment a la societat una forma molt perillosa d'eclecticisme com a model d'investigació. És la perspectiva oficial que colonitza i ocupa la memòria col·lectiva de la societat, consolidant així la seva hegemonia ideològica.

Vaig haver de presentar la meva primera defensa important, el meu treball titulat *Prison Writings: The Roots of Civilization* (Escrits des de presó: les arrels de la civilització), tal com era, sense fer massa per desenvolupar-lo fins a convertir-lo en un model[12]. Aquella defensa es va preparar amb presses i amb poca o cap oportunitat de fer una investigació exhaustiva. La meva ambició no era desenvolupar un model; simplement vaig posar per escrit la meva comprensió de la realitat social. Més tard, vaig tenir l'oportunitat d'examinar els models de Murray Bookchin, Immanuel Wallerstein, Fernand Braudel i altres figures importants de la sociologia. A més, tenia nocions bàsiques de Friedrich Nietzsche, Michael Foucault i altres filòsofs i filòsofes. El més important va ser André Gunder Frank, que va recopilar i presentar les opinions de molts pensadors a la seva obra monumental *The World System: Five Hundred Years or Five Thousand?* (El sistema mundial cinc-cents o cinc mil anys?)[13]. Vaig arribar a considerar que aquest llibre d'un pensador del qual no havia sentit a parlar abans era la millor presentació possible dels meus punts de vista. El fet que en els últims anys diversos pensadors hagin realitzat investigacions similars em va portar a reflexionar més sobre el meu propi model.

---

12. Öcalan, Abdullah. 2007. *Prison Writings: The Roots of Civilization.* London: Pluto Press.

13. Frank, Andre Guner, and Barry K Gills. 2006. *World System: Five Hundred Years or Five Thousand?* London: Routledge. Altres autors i autores són Immanuel Wallerstein, Samir Amin, David Wilkinson i Janet Abu-Lughod.

De fet, l'essència de la meva defensa ja tenia traces clares de l'anàlisi del *sistema-món* capitalista d'Immanuel Wallerstein, així com de l'anàlisi integradora del *temps històric* de Fernand Braudel. Aquests treballs també van contribuir al meu llarg esforç per utilitzar un enfocament similar per explicar la derrota del socialisme real. A més, no vaig tenir cap dificultat per entendre les interpretacions de Friedrich Nietzsche i Michael Foucault sobre la modernitat i el poder, sinó que, en canvi, les vaig trobar extremadament properes a les meves. No puc continuar sense esmentar que *Qué sucedió en la historia*[14] de V. Gordon Childe, escrit a partir dels treballs arqueològics fets a Mesopotàmia, va ampliar els meus horitzons. També vaig estudiar moltes altres obres filosòfiques, tractant-les com si fossin informes, i vaig haver de prendre algunes decisions, però finalment no vaig reclamarne cap d'aquestes com la meva pròpia "unitat model". La meva decisió de presentar aquest mètode d'anàlisi més avançat com a model en aquesta gran defensa no s'ha de malinterpretar. El meu veritable problema era seleccionar una unitat d'anàlisi històrica i social que fos alhora holística i definitiva. Tots els models existents, com he esmentat breument, tenen alguns elements correctes i també algunes errades i contenen errors que hauríem d'evitar cometre. En tots ells he pogut identificar deficiències comunes. Fins i tot l'obra d'André Gunder Frank titulada *El sistema mundial*, que reflecteix el model al qual més m'aproximo, semblava contenir un defecte greu.

Quedava clar que la societat sumèria, en la qual basem la nostra comprensió del sistema mundial, va ser la primera en la qual s'acumulava capital. Considero molt encertada l'opinió que aquest sistema mundial, la civilització dominant des de Sumèria fins a l'actualitat, és una acumulació que, al seu torn, continua acumulant.

I estic d'acord en el fet que aquesta acumulació també té una continuïtat històrica d'hegemonia i competència, centre i perifè-

14. Childe, Gordon. 2002. *Qué sucedió en la historia.* Booket.

ria, auge i declivi. És clar que els tres pilars d'aquesta acumulació serien les seves tres dimensions: econòmica, política i ideològica-moral. En aquest sentit, els modes d'acumulació són més importants que el mode de producció, i les transicions hegemòniques produeixen resultats més importants que el mode de producció. Frank tenia raó en criticar a Wallerstein per representar el capitalisme com l'únic sistema mundial en la seva anàlisi del sistema-món capitalista eurocèntric.

Afirmar que la civilització europea és excepcional és una exageració. Crec que és exagerat afirmar que la civilització europea és única. A més, l'anàlisi de Frank de les formes socials fonamentals, inclosos el socialisme, el capitalisme, la societat esclavista i el feudalisme, com a realitats ideològiques era un enfocament que s'apropava més a la veritat. També va assenyalar que aquests conceptes serveixen per amagar la veritat en lloc d'aclarir-la. Es tracta d'una observació la importància de la qual no s'ha de subestimar i que sens dubte mereix atenció. La cerca d'*unitat en la diversitat* podria contribuir a una solució, però per si sola és inadequada. A més, és evident que Frank aporta una contribució més rica a l'anàlisi de la societat històrica. Considero que aconsegueix fer una anàlisi de sistema amb un petit marge d'error a favor d'una vida comunitària millor i més bonica. Tanmateix, el seu defecte més gran és que corre el risc de presentar un cercle tancat del qual pot semblar impossible sortir. Al final, aborda els sistemes de poder hegemònics com un destí o, més concretament, no mostra dialècticament una sortida.

La decisió d'Immanuel Wallerstein de basar la seva anàlisi del sistema-món capitalista en un període de cinc-cents anys és inadequada; clarament, basar-lo en cinc mil anys podria haver sigut més productiu. Al llibre *El sistema-món*, veiem rastres d'això en els escrits de pensaments i autories diverses. Però l'avantatge més gran del pensament de Wallerstein és que proporciona una millor anàlisi de la sortida del sistema-món, fet que la converteix en una contribució important.

L'anàlisi del capitalisme de Fernand Braudel, així com la seva comprensió holística de la societat, presentada en forma de *ter-*

mes històrics[15], és una contribució important per ampliar l'horitzó. El fet que consideri que el capitalisme és contrari al mercat i destaqui que els monopolis de poder i els monopolis econòmics tenen característiques similars d'acumulació és especialment significatiu[16]. Una de les meves frases preferides és: "La dominació sempre segrega capital"[17]. Una altra frase important per als qui entenguin el seu significat és: "El poder pot acumular-se, igual que el capital"[18]. Tant Immanuel Wallerstein com Fernand Braudel consideren que el fracàs de les revolucions socialistes és degut en part a la seva incapacitat per superar la modernitat capitalista, una observació extremadament significativa que també és molt instructiva. Però és necessari examinar a aquests dos famosos pensadors a la llum del "reduccionisme econòmic", quelcom del que ells mateixos parlen.

He d'assenyalar una altra vegada que la meva manera d'entendre les ciències socials, que s'ha vist influïda d'alguna manera pel pensament d'autors i autores que esmento i que també comparteix els punts de vista de molts altres pensadors que no s'esmenten aquí, és única en diversos aspectes. En aquest llibre, aprofundeixo i sistematitzo qüestions tractades a la meva segona gran defensa *Beyond State, Power, and Violence*[19]. La meva convicció bàsica és que

---

15. Abdullah Öcalan entén el temps històric dividit en curt, mitjà i llarg termini i, per tant, utilitza la formulació "termes històrics" per reflectir-ho.

16. L'hostilitat al mercat del capitalisme s'analitza en detall a Braudel, Fernand. 1984. *Civilización Material, Economía y Capitalismo. Siglos XV-XVIII.* Vol. 2. Madrid: Alianza Editorial.

17. "L'imperialisme i el colonialisme són tan antics com el món, i tota forma reforçada de dominació segrega capitalisme, tal com he repetit sovint per convèncer el lector i per convèncer-me a mi mateix". Braudel, Fernand. 1984. *Civilización Material, Economía y Capitalismo. Siglos XV-XVIII.* Vol. 3. Madrid: Alianza Editorial [NdT: traducció de la cita en anglès].

18. "El poder s'acumula com els diners", Braudel, Fernand. 1984. *Civilización Material, Economía y Capitalismo. Siglos XV-XVIII.* Vol. 3. Madrid: Alianza Editorial. [NdT: traducció de la cita en anglès].

19. Öcalan, Abdullah. 2020. *Beyond State, Power and Violence.* Oakland: PM Press.

les epistemologies existents no podien escapar de ser integrades en l'aparell de poder, tot i que fos contra la seva voluntat. No hi ha dubte que Karl Marx, un pensador que va adoptar un enfocament altament científic, va ser qui millor va saber definir els veritables trets del capital. Tanmateix, aquesta important contribució no va ser suficient per garantir la seva ruptura amb la modernitat capitalista. Les estructures de coneixement en les que es basava Marx i la seva pròpia vida estaven lligades a aquesta modernitat de milers de maneres. No l'estic acusant de res, sinó que simplement intento donar sentit a la seva realitat. Quelcom similar podria dir-se de Lenin i Mao. El sistema que preveien, juntament amb les seves nombroses premisses (incloses les estructures de coneixement i les perspectives de la vida moderna), depenia de la modernitat capitalista. Per exemple, van pensar que podrien conquistar fenòmens importants, com l'industrialisme i l'estat nació, introduint continguts socialistes. Però aquestes formes fonamentals de la modernitat, tant en la seva forma com en el seu contingut, estan orientades cap a l'acumulació de capital. Els qui optin per fer d'això la seva base inevitablement reproduiran el capitalisme, encara que s'oposin a ell. Amb tot això, he deixat clara la meva crítica al socialisme real. Però no n'hi ha prou amb criticar. Quina alternativa puc oferir? Aquesta és la qüestió important. També és la qüestió en la qual m'he centrat constantment.

Sembla necessari presentar l'opció de la civilització democràtica (un nom aparentment senzill que pot utilitzar-se fins que se n'esculli un altre de més adequat) com a model per un enfocament sistemàtic i ofereix la resposta necessària a aquestes preguntes. Primer, aquesta opció ofereix una alternativa al sistema central de civilització mundial. La civilització democràtica no és només una utopia present i futura; també sembla molt necessària i ofereix una interpretació més concreta de la societat històrica.

És una necessitat de la naturalesa social que hi hagi resistència i una alternativa a l'acumulació de capital i als instruments de poder resultats quan i on sigui que existeixin. Sempre hi ha hagut resistència a les societats i sempre s'han donat alternatives a l'acumulació de capital i als instruments de poder. La raó per la qual

generalment han estat derrotades s'ha de buscar no en l'absència de resistència i alternatives, sinó en una altra banda.

Si no entenem les històries absurdes d'acumulació de capital i poder, llavors tindrem dificultats per donar sentit al concepte de civilització democràtica. Les estructures de coneixement sempre han fluctuat entre dues conductes viciades: o quedaven absorbides completament per les estructures de poder a través de l'ús de coneixement o es tornaven credos sectaris atrofiats per la seva incapacitat de triar independentment opcions científic-polítiques i posicions morals. Sens dubte, he de recordar sempre el paper de la violència i el poder seductor del capital. Si no condemnem aquestes dues visions destacables de les estructures de coneixement, no podrem fer tangible l'opció de la civilització democràtica. El que cal qüestionar no és l'existència de la civilització democràtica, sinó les estructures de coneixement i de poder i el sectarisme desviat. Aquestes realitats no poden explicar-se únicament per les insuficiències i defectes dels relats historicosocials i només poden transformar-se a través d'una revolució profunda de les ciències socials.

Les estructures de poder i d'Estat basades en l'acumulació de capital de cinc mil anys d'antiguitat saben per la seva experiència diària que no poden sostenir els seus règims sense organitzar estructures ideològiques i de coneixement a gran escala. Hem d'entendre que les ciències socials no poden convertir-se en règims de la veritat significatius fins que no vegin que els aparells de poder hegemònics estan acumulant constantment els altres dos components de la seva tríada: el producte/plusvàlua i les eines de legitimació. No és possible revolucionar les ciències socials si no entenem que les estructures de la mitologia, la religió, la filosofia i la ciència positivista estan estretament entrellaçades amb la història de l'acumulació de capital i poder, i que es reforcen mútuament per protegir els seus interessos comuns.

La segona conclusió important que es pot extreure del concepte de civilització democràtica és que proporciona una base molt àmplia per una revolució de les ciències socials. La meva tesi bàsica és que a tota la gent "bàrbara", tribus nòmades, lumpen, clans, comunes, credos herètics, bruixes, persones aturades i po-

bres de la història sempre els manquen moviments i sistemes significatius; pretendre que aquest és el seu destí no és sinó generar i produir aparells d'acumulació de coneixement, alhora que estructures mitològiques, religioses, filosòfiques i científiques, en interès dels qui acumulen capital i poder. La història no consisteix només en la dominació del capital i del poder. Alhora, els mecanismes de coneixement (mitològic, religiós, filosòfic i científic) i la seva dominació estan sempre entrellaçats i en constant unitat d'interessos amb la dominació del capital i del poder. La raó principal del fracàs de moltes estructures prominents de ciències socials d'oposició, especialment les ciències socials marxistes, va ser que es basaven en revolucions de ciències socials que continuaven ancorades a la història del capitalisme i l'acumulació de poder i, com a resultat, no van aconseguir desenvolupar un sistema de civilització alternatiu. Sens dubte, molts dels aspectes que hem esmentat aquí han sigut àmpliament criticats, però encara no s'ha fet el pas d'incorporar totes aquestes crítiques a una unitat narrativa que pugui englobar tota la història. No s'ha pogut establir una comprensió del sistema mundial i, com a tal, les narratives sobre ell mai han anat més lluny dels esforços fragmentaris.

El tercer punt important a esmentar és que el sistema de civilització democràtica des de la revolució agrícola ha tingut el poder necessari per desenvolupar elements urbans i industrials, sense permetre que se n'apoderin les excessives acumulacions de capital, poder i Estat basades en l'ascens de les classes mitjanes que desenvolupen el paper de cèl·lules canceroses dins la societat. Així doncs, "sí" a la ciutat i a la indústria, però "no" a les cèl·lules canceroses que hi ha dins seu.[20] Si observem les enormes xarxes urbanes actuals d'energia industrial i comunicació i considerem en aquest context la terrible destrucció mediambiental, l'estatus de les dones (o la manca d'estatus) i els catastròfics nivells de pobresa i atur, queda clar que el concepte de creixement cancerigen dins les estructures

20. En investigacions recents, els assentaments neolítics molt grans com Çatalhöyük també s'han denominat "megaaldees". Eren organitzats, igualitaris i més grans que les ciutats sumèries originals, de les seves estructures jeràrquiques.

socials està totalment justificat. Líders de les ciències socials actuals, com Immanuel Wallerstein, bàrbars assaltants (examinarem sota una llum nova el concepte de barbàrie), els qui segueixen confessions herètiques, la pagesia rebel, utopistes, anarquistes, feministes i moviments ecologistes que cada vegada fan més soroll tenen el potencial de trobar un significat holístic i actuar contra l'amenaça d'aquest càncer que creix al teixit social. Cap societat pot sostenir durant molt temps l'actual acumulació de ciutats, classe mitjana, capital, poder, Estat i estructures de comunicació. Fins i tot si la societat, ben subjectada dins d'una gàbia de ferro, ha fracassat en els seus esforços per alliberar-se, els senyals diaris de SOS enviats pel medi ambient mostren clarament que els problemes han assolit nivells de crisi i caos a causa del sistema de civilització central existent. Així doncs, pensem que la manera de sortir d'aquest caos és adoptar un enfocament que estigui profundament arrelat en els recursos de la societat històrica i una anàlisi del present que tingui en compte l'estat actual d'aquests recursos. Per tant, afirmem que el futur només pot assegurar-se mitjançant un sistema mundial central de civilització democràtica.

En aquesta defensa, em centro a aclarir diverses dimensions de la meva tesi principal. Intento entendre la història captant les seves dimensions universals, perquè crec fonamentalment que les històries locals tenen menys sentit sense una història universal. Sens dubte, fins i tot les societats més indiferenciades poden ser il·luminades per la llum de la història universal. A més, també considero un principi important que el present és història i que la història és ara. Però he d'afegir el que segueix a aquests dos importants principis de la història: a escala local, el present no es limita a repetir la història com una recreació de la tradició, sinó que desenvolupa el seu paper propi i rellevant en l'acumulació històrica afegint-hi les seves pròpies característiques i distincions úniques. La història no és només repetició: es repeteix amb l'acumulació de nous desenvolupaments a cada moment i a cada lloc.

El meu enfocament serà clar sempre que els canvis observats a les meves defenses anteriors i a les meves altres avaluacions escrites i orals es considerin en el context d'aquests principis. És

evident que les meves opinions no poden interpretar-se ni com una àrida repetició ni com una negació radical. Qualsevol que observi entendrà que el desenvolupament necessita diversificació, i que el principal principi de l'univers és el canvi a través de la diversificació. Quan el primer fa un pas al segon, no només es produeix una simple acumulació quantitativa; sinó que el segon sempre proveeix una diferència respecte al primer.

Després del prefaci i la introducció, la secció següent se centrarà en alguns problemes metodològics. Recalcaré l'excessiva fragmentació interna que ha portat a una crisi dins de les ciències vinculades a la crisi general del sistema. També debatré la necessitat d'un enfocament holístic de la ciència.

A més, destacaré una altra qüestió metodològica, la de les diverses naturaleses, especialment la diversitat de la naturalesa social. Explicaré per què el retorn a la naturalesa (primera naturalesa) necessita un plantejament radical i ho abordaré en relació amb la qüestió de les dones.

La separació entre subjecte i objecte s'abordarà amb cautela, i també comentaré els problemes que ha provocat, així com les seves possibles solucions. S'il·lustrarà el seu vincle amb el sistema d'acumulació de capital i s'insistirà en la necessitat de transcendir-lo.

És important obrir-se a nous enfocaments, fins i tot a dualismes metodològics importants, com l'universalisme i el relativisme, la circularitat i la linealitat, el globalisme i el localisme. És essencial una reinterpretació del mètode dialèctic.

Si hi ha claredat en els conceptes metodològics és més fàcil presentar la resta de temes. Per això he cregut necessari tractar la metodologia en una secció separada d'aquest volum.

La quarta secció es titula "La qüestió de la llibertat". Com que el sistema de civilització democràtica està estretament vinculat amb la llibertat, és rellevant que aclarim què entenem per llibertat. La naturalesa imperiosa del sistema de civilització central fa que les característiques llibertàries de la civilització democràtica hagin d'estar en un primer pla. En aquesta secció s'analitzarà l'estret vincle que hi ha entre la igualtat i la llibertat. I el que és més importat, el concepte d'igualtat (el genuí) s'interpretarà des del

respecte a les diferències. Els conceptes de llibertat i igualtat que no s'analitzen des del punt de vista del seu vincle amb els sistemes generen problemes dins de les ciències socials. Amb la nostra tesi principal es podran reinterpretar aquests conceptes.

La cinquena secció tracta sobre la crítica de la raó humana. En intentar definir la raó de la societat, s'aclarirà la seva funcionalitat en termes teòrics i pràctics, així com les seves dimensions analítiques i emocional. On condueix el fet que els sistemes mundials utilitzin la raó? Es poden posar límits a la utilització de la raó com a eina per crear i resoldre problemes? Com podem actualitzar a Immanuel Kant? Aquestes preguntes són intrigants en si mateixes i indiquen que usar la raó com a eina per resoldre problemes porta a més problemes.

A la sisena secció s'examinarà l'aparició i el desenvolupament del problema social. Examinarem la font principal del problema, el sistema de civilització central, en diferents períodes històrics. Les derives que prenen els problemes socials estan vinculats a l'essència del sistema o, dit d'una altra manera, els aparells d'acumulació de capital i poder són en si mateixos el problema. En certa manera, farem un esbós de la història del problema.

A la setena secció, proposem el sistema de civilització democràtica com a instrument per resoldre el problema. Quin sentit podem esperar trobar si revisem la història com a història social? Com a resposta, ens fixarem en el vincle indestructible que hi ha entre la societat democràtica i la història.

A la vuitena secció, continuació de la setena, definirem la modernitat democràtica com a alternativa a la modernitat capitalista. Discutirem per què dos conceptes diferents de modernitat són necessaris i possibles, a la llum de lliçons crucials. En aquest context, reconsiderarem les raons de la derrota de les revolucions contemporànies.

A les seccions novena i desena, analitzarem la crisi sistemàtica del capitalisme i considerarem una possible sortida a aquesta crisi. La modernitat capitalista, estat actual del sistema de civilització mundial, es dissoldrà, però quines alternatives hi ha? Com construir una modernitat democràtica? Quins són els obstacles i qui-

nes les oportunitats? Quines són les tasques de reconstrucció? Sens dubte, aquestes preguntes tan importants porten dins seu les seves respostes.

L'onzena secció, que aborda la qüestió des d'angles diferents, pretén ser una conclusió i ofereix un comentari final sobre aquesta visió de conjunt. La història no segueix una línia recta fatalista ni avança espontàniament cap a una meta prevista. Tampoc és l'única font de tots els mals ni ens presentarà un dia o un altre tot el que és bo. La sociabilitat humana pot fer possible una vida bonica. La mateixa societat és una font enorme de solucions. Però això només serà així si descobrim com podem protegir-nos de les diverses malalties mortals, inclosos els diferents tipus de càncer, entenem el nostre món, que fa possible un paradís esplèndid, i escollim la vida bella!

ALGUNS PROBLEMES DE METODOLOGIA

La metodologia, el camí més curt cap a l'objectiu, no és un concepte occidental. Ha format part de les escoles de coneixement d'Orient Mitjà des de l'antiguitat. Sempre s'han provat les maneres més adequades d'accedir al coneixement. Aquelles amb les quals s'obtenien els millors resultats es convertien en mètodes fonamentals. En termes generals, les escoles de pensament desenvolupen una lògica i una metodologia basades en els conceptes en els quals més se centren. Quan el centre hegemònic del sistema de civilització mundial es va traslladar a Europa, també va haverhi avenços en molts àmbits que garantirien la superioritat, per exemple, de la metodologia en el camp científic. L'aparició de Francis Bacon, René Descartes i Galileo Galilei els segles XVI i XVII, cadascun dels quals va introduir enfocaments metodològics importants, està estretament vinculada al desplaçament del sistema hegemònic a Europa.

El desenvolupament de la distinció subjecte-objecte, un dels conceptes més importants del mètode científic, està vinculat a la dominació de la naturalesa. Quan els monopolis capitalistes, els nous instruments d'acumulació de capital i poder, van començar a explotar els recursos físics i biològics i els recursos que pertanyien a la naturalesa social, van entendre ràpidament quant avantatjosos podien ser per l'acumulació. La conversió en objectes dels recursos que pertanyien a ambdues naturaleses va contribuir cada vegada més a l'acumulació de capital i poder. La contrapart intel·lectual d'aquest desenvolupament material és la divisió en subjecte i objecte. Amb Bacon això es reflectia com la distinció entre el que és subjectiu i el que és objectiu i amb Descartes va prendre la forma d'una distinció categòrica entre ment i cos. Amb Galileu, les matemàtiques apareixen com el llenguatge de la natura i el criteri amb més pes en estudiar l'objecte. Després del llarg periple de la història mesopotàmica, un desenvolupament similar a l'experimentat a l'antiga

Grècia es repeteix amb diferències singulars a Europa Occidental. De fet, la societat sumèria també havia traslladat les experiències vitals de l'Alta Mesopotàmia, madurades al llarg de milers d'anys, a la Baixa Mesopotàmia, que va afegir llavors les seves pròpies qualitats distintives per crear una forma original.

Als sistemes de civilització central, el subjecte sempre prové del capital i del poder. Representa la consciència, el discurs i el lliure albir. A vegades és un individu, altres vegades és la institució, però sempre existeix. Els objectes exclosos del poder són els grups bàrbars, els pobles i les dones. Només es pensa en ells, tal com passa amb la natura, quan serveixen al subjecte com a recurs. Donada la naturalesa de les coses, no es poden imaginar amb un altre significat. A la mitologia sumèria, la història de la creació de l'ésser humà com a serf a partir dels excrements dels déus i de la dona, sortida de la costella de l'home, reflecteixen la cosificació que apareix des de les profunditats de la història. La transferència d'aquest enfocament subjecte-objecte al pensament europeu va exigir transformacions importants. Però no es pot negar que es desenvolupés d'aquesta manera.

En l'actualitat, la distinció subjecte-objecte s'ha esvaït, a causa de l'auge del sistema del capital financer. L'hegemonia simbòlica del capital financer al sistema de civilització central ha dissolt tots els estats subjecte-objecte antics. El fet que cadascú es posicioni de vegades com a subjecte i d'altres com a objecte, segons convingui, està estretament lligat a aquestes noves formes d'acumulació de capital i poder. El capital i els aparells de poder, que neixen del nacionalisme, el fanatisme religiós, el sexisme i el cientisme, tant a la dimensió real com a la virtual, han planat sobre la societat. En aquestes condicions, cada individu i institució pot acabar degudament a la posició de subjecte o objecte. Quan els aparells ideològics van assumir el paper dels déus de la societat sumèria, la transformació de la distinció subjecte-objecte va ser inevitable. Alhora, les noves característiques simbòliques dels déus i el seu domini feien òbviament supèrflua la distinció existent.

La fragmentació gradual del coneixement i la pèrdua del que és sagrat en el transcurs de la història de la civilització central es

van desenvolupar de manera similar. Podem observar clarament a la història que la reproducció del capital i dels aparells de poder va provocar una fragmentació del coneixement en paral·lel. A totes les societats tribals i de clans, la ciència és un tot i els seus representants a la societat civil són considerats sagrats. La divinitat s'atribueix a la ciència i s'assigna a tots segons el seu desig i esforç. Mentre a la mitologia aquest era l'enfocament general, a la religió i la filosofia era l'enfocament principal. La fragmentació original es va observar principalment a les ciències naturals i les estructures de coneixement d'Europa occidental. Les noves organitzacions del saber (acadèmies i universitats) es van desvincular cada vegada més de la societat i, al servei dels interessos de les elits del capital i del poder, van passar a engrossir les files de les institucions afavorides pel nou Estat (Leviatan). El procés de convertir la ciència en capital i fusionar-la amb el poder va provocar també que la ciència s'alienés de la societat. Les seus i temples de la ciència que resol problemes es van convertir en centres per crear problemes, efectuar l'alienació i garantir l'hegemonia ideològica. Una disciplina científica desenvolupada per a cada recurs natural i social. Aquesta realitat demostra per ella mateixa la interdependència de la ciència amb el capital i el poder. El camp de la ciència, sagrat per al conjunt de la societat, s'ha allunyat al màxim del servei a la societat. Les disciplines científiques s'han convertit en professions remunerades i fins i tot en el mateix capital. S'han convertit en còmplices molt perilloses del poder. Sabem molt bé que la producció d'armes nuclears i de moltes altres armes mortíferes, igual que tots els processos que posen en risc la destrucció del medi ambient, tenen el seu origen en centres científics. Els qui treballen en aquests centres no es preocupen per la veritat (la consciència col·lectiva de la societat), sinó que opten per facilitar la producció de capital i poder de la forma més eficient possible.

La primera pregunta que ve al cap quan es parla del treball científic avui en dia és: quants diners aportarà? Però la societat espera que la ciència respongui a les seves preocupacions fonamentals. La societat, amb les seves necessitats materials, ha arribat a considerar la ciència com una professió divina i així l'ha acceptat.

Una altra de les causes de la crisi de la ciència és la degeneració de l'acadèmia i la universitat. La història del coneixement ha patit una transformació relacionada amb la història de la civilització i no ha pogut evitar la seva part de la crisi general del sistema. Tot i que va ser concebuda com a eina per resoldre problemes, la ciència s'ha convertit en la font de problemes principal. El resultat és la fragmentació de la ciència, la seva desintegració i el caos.

Cal conèixer bé les diverses naturaleses: la primera, la segona i la tercera. Tota naturalesa, exceptuant la societat humana, forma part de la primera naturalesa. El concepte de primera naturalesa és contradictori en si mateix. Primer, hi ha una varietat infinita de distincions, com animat-inanimat, plantes-animals, fins i tot física-química, i, si anem un pas més enllà, la matèria visible-invisible i l'energia-matèria es tornen concebibles. Per cada distinció podem definir un tipus de societat. Quan examinem més de prop les formes d'abordar la qüestió de les naturaleses, descobrim que estan profundament influenciades per la distinció subjecte-objecte. Convé subratllar que no es tracta de distincions sòlides o, com a mínim, només ho són de manera condicional.

La societat humana, com a segona naturalesa, representa sens dubte una etapa molt important del desenvolupament natural i presenta certes particularitats. Més que naturalesa separada, és més aviat una etapa diferent de la naturalesa.

La característica distintiva més important de la naturalesa social és la seva capacitat intel·lectual, que és també flexibilitat i habilitat per construir-se a ella mateixa. Sens dubte, la primera naturalesa també té capacitat intel·lectual, flexibilitat i habilitat per construir-se a si mateixa, però comparada amb el funcionament de la naturalesa social, ho fa de manera molt lenta i necessita molta feina. Em sembla molt important que es teoritzi la naturalesa de la societat en conjunt. I, tot i que aquesta era la prioritat de la sociologia primerenca, amb el pas del temps l'anàlisi de les parts i les estructures van anar prenent el monopoli; tal com hem observat en les anàlisis d'altres naturaleses. A més, distingir entre la base i la superestructura de la societat; fragmentar-la en economia, política i poder; dividir-la en estrats i etapes, com ara la societat co-

munal primitiva, la societat esclavista, el feudalisme, el capitalisme i el socialisme o el comunisme, només pot generar resultats significatius si són extremadament conscients de la *diversitat*. Cap anàlisi d'un estrat, part o estructura pot substituir un enfocament teòric holístic. Es podria dir que cap filòsof o sociòleg ha sigut capaç de superar l'enfocament holístic de Plató o Aristòtil. Fins i tot les interpretacions holístiques dels savis i profetes amb arrels a l'Orient Mitjà, o a l'Orient en general, són més instructives i socialment útils que les dels filòsofs i sociòlegs de la modernitat capitalista. Aquestes interpretacions tenen valor, perquè representen un enfocament més progressista i sofisticat. Hem de posar un èmfasi especial en el fet que el paper més important a l'hora de fer ineficaç l'enfocament teòric holístic el tenen els aparells d'acumulació de capital i poder.

Hi ha una necessitat urgent d'una metodologia nova, un enfocament teòric profund, que pugui utilitzar-se per examinar la societat humana. En particular, hem d'entendre que els mètodes sociològics aclaparen amb el seu abús de xifres i amaguen la veritat en lloc de revelar-la. No exagero quan dic que la sociologia actual amaga més la veritat del que ho van fer mai les mitologies. A més, els retalls de veritat que es desprenen de les mitologies s'acosten més a allò humà que el que porten les sociologies de la modernitat capitalista.

Les ciències socials són, sens dubte, importants, però és difícil anomenar-les ciències en el seu estat actual. El discurs sociològic existent amb prou feines expressa cap significat més enllà de la legitimació de la modernitat oficial. Cal una revolució científica radical i una nova manera de concebre la metodologia. Volem fixar-nos en l'anomenada tercera naturalesa, però la seva existència només és possible amb una revolució científica i metodològica.

La tercera naturalesa, com a concepte, fa referència a un estat d'harmonia restaurada entre la primera i la segona naturalesa. Aconseguir una síntesi de la naturalesa social amb la primera naturalesa requereix un paradigma teòric revolucionari i una revolució pràctica radical. En particular, superar el sistema mundial capitalista, o modernitat capitalista -l'etapa actual del sistema de ci-

vilització central- seria un assoliment decisiu. Per això, tot i que sigui lentament, hem de desenvolupar constructes de civilització democràtica, fer avenços socials en l'ecologia i el feminisme, crear un art funcional de la política democràtica i construir una societat civil democràtica.

La tercera naturalesa no és una promesa d'un nou paradís o d'una utopia, sinó una manera renovada de participar per part dels éssers humans -ara amb una consciència més gran de la naturalesa- en una convivència en harmonia, protegint la diferència. Això no és una intenció o una promesa utòpica, sinó l'art de viure bé i amb bellesa, que té un significat pràctic a l'era contemporània. No parlo de biologisme, estic al corrent dels riscos d'aquest tipus d'enfocament. Tampoc em refereixo al paradís utòpic "diví" que promocionen els aparells d'acumulació de poder i capital. Veig què suposa això i les conseqüències perilloses que comporten les seves intencions. El comunisme vulgar, la promesa paradisíaca del materialisme, és també primitiu i disfuncional, una mena de variant extrema del liberalisme. De les nostres experiències quotidianes podem deduir que tota promesa del liberalisme fa pudor de sofre.

En qualsevol cas, la tercera naturalesa seria quelcom a assolir a llarg termini. Només fomentant el caràcter ecologista i feminista de la societat, s'arribaria a un sistema democràtic, un règim per aconseguir la llibertat i la igualtat basades en la diferència, preservant la primera i la segona naturalesa. La naturalesa social de l'ésser humà té la capacitat de crear aquest escenari. Aproximar-se a la qüestió de les diferents naturaleses amb aquesta metodologia porta a resultats més significatius, en els plans teòric i pràctic.

Una altra qüestió metodològica important és la relació entre universalitat i relativisme. Interpretar això com la universalitat del significat o la particularitat del significat està basat en el mateix contingut. Ens enfrontem a un problema metodològic que necessita una anàlisi curosa. Podríem definir aquest problema com una nova instància de la distinció subjecte-objecte.

Els plantejaments rígids del capital i dels aparells de poder s'anomenen *lleis* i són el resultat de les condicions materials que subjauen a aquests problemes metodològics. Des d'aquesta lò-

gica s'anomena *universalitat* a un enfocament legalista i s'empra com a eina de legitimació ideològica. No hem d'oblidar que la llei és un producte del poder; ni tampoc que el poder és capital. L'imperi del poder s'anomena *llei*. De fet, la llei es fa més forta quan és *universal*, fins al punt que és impossible oposar-s'hi. Així és com es comença a construir a Déu als ulls humans. L'ésser humà que ostenta el poder no pot dictar obertament, per això divinitza la seva governança. Creu que pot aferrar-se més fàcilment al poder utilitzant aquesta enginyosa eina de legitimació. Hem d'entendre clarament que els esforços d'aquest tipus han sigut una font substancial per a totes les universalitats.

El relativisme es presenta com el pol oposat, però, en essència, és molt similar a l'universalisme. Denota l'estat de l'ésser humà degradat i completament allunyat de qualsevol norma, plantejament o metodologia. El relativisme deixa la porta oberta a la perspectiva extrema que *hi ha tantes normes, enfocaments i metodologies com persones*. Com que això és impossible a la pràctica, és inevitable que el relativisme esdevingui captiu de les lleis de l'universalisme. Mentre que un punt de vista exagera el grau d'intel·ligència de la societat humana i l'eleva al nivell d'una *llei universalment vàlida*, l'altre el subestima fins al punt de reduir-ho al fet que *cadascú tingui la seva pròpia llei*. La intel·ligència social pot interpretar-se de manera més realista tractant les lleis universals i el relativisme no com a pols oposats, sinó com dos estats entrellaçats de la realitat natural. Adoptar aquest enfocament podria portar a una narrativa més productiva. Les lleis universals immutables porten al progressisme lineal. Aquest és el defecte del progressisme. Si fos cert que l'univers es mou constantment cap a un objectiu, l'hauria d'haver assolit fa molt temps, atenent el concepte d'"eternitat passada", que inclou l'infinit. Al contrari, el relativisme inclou el concepte de *ciclicitat eterna*, però, si això fos cert, no s'haurien produït les transicions i desenvolupament universals existents. Per això, el progressisme universal i la ciclicitat són conceptes metodològics massa defectuosos per explicar el desenvolupament universal; essencialment diferencien unificant i canviant. En resum, ambdós enfocaments són

metodològicament defectuosos. Crec que la metodologia més propera a la veritat ha de *permetre el canvi per diferenciació i incloure tant l'instant present com l'eternitat*. Així com la progressió és cíclica, la ciclicitat implica progressió, i l'eternitat està amagada i inherent al moment present. Alhora que la totalitat de les formacions instantànies contenen eternitat. Tot això ofereix un enfocament metodològic més clar i comprensible per establir un règim de veritat.

És important abordar alguns aspectes de la metodologia dialèctica. Sens dubte, el descobriment de la metodologia dialèctica va ser un assoliment extraordinari. L'observació minuciosa de qualsevol punt revela el caràcter dialèctic de l'univers. El problema aquí és com definir la dialèctica. La diferència entre les interpretacions de les dialèctiques de Hegel i Marx és ben coneguda, i ambdues han tingut conseqüències molt desagradables i destructives. La interpretació hegeliana va tenir conseqüències terribles amb l'ascens del feixisme i va derivar en l'Estat nacionalista alemany. Tot i que els resultats van ser diferents, les estretes pràctiques socialistes reals orientades a les classes dels successors de Marx també van portar a moltes conseqüències negatives i a molta destrucció. Tanmateix, seria millor buscar els errors comesos per aquells que van malinterpretar aquestes dialèctiques de manera important i no buscar-los en Marx o Hegel. A més, seria un error atribuir l'origen de la metodologia dialèctica a Hegel i Marx. Tampoc seria del tot correcte atribuir-lo al pensament grec antic. Les interpretacions dialèctiques són abundants a la saviesa oriental. No hi ha dubte, tanmateix, que, tant a la Grècia antiga com a Europa durant la Il·lustració, es van fer contribucions significatives.

No es pot interpretar la dialèctica com la unitat destructiva dels contraris ni interpretar el canvi com l'esdevenir i la creativitat del moment en absència de contraris. La primera concepció condueix a una tendència vulgar a veure sempre els pols com a hostils, fet que no fa més que veure l'univers com a desendreçat i en caos permanent. Aquest últim enfocament porta a una comprensió del desenvolupament sense tensions, desproveït d'oposats, mancat de dinàmica pròpia i que sempre necessita una força

externa que no pot validar-se de manera realista com a causa. Sabem que aquesta és la porta d'entrada a la metafísica.

Per tant, és summament important alliberar la metodologia dialèctica netejant-la d'aquests dos enfocaments extrems. Podem observar una dialèctica constructiva i no destructiva. Per exemple, l'ésser humà representa un desenvolupament dialèctic que possiblement és molt antic, aproximadament de l'edat que es determina de l'univers. Els éssers humans no només estan formats per tota mena de coses, des de partícules subatòmiques fins a àtoms i molècules més complexes, sinó que també porten dins seu totes les fases biològiques.[21] Aquest desenvolupament meravellós és dialèctic, però és innegablement una dialèctica constructiva i de desenvolupament. Sens dubte, apareixen algunes hostilitats en els conflictes de classe que s'han debatut tant (als que podríem afegir els conflictes tribals, ètnics, nacionals i sistèmics), però és possible resoldre aquestes contradiccions i trobar una solució en l'esperit de la dialèctica recorrent a l'extraordinàriament flexible poder intel·lectual de la societat i no mitjançant massacres. La naturalesa té moltes solucions d'aquest tipus.

En intentar explicar millor aquesta evolució, els ideòlegs -potser contra la seva voluntat- no han pogut evitar arribar a resultats contraris. El fet que sovint es trobin en aquesta situació indica la importància permanent d'interpretar la mateixa metodologia dialèctica. Per evitar que s'entengui la dialèctica de manera incorrecta, hem d'interpretar breument la dialèctica en comparació amb la metafísica. Sens dubte, el plantejament més improductiu de tots els temps ha sigut la busca metafísica de formació, d'un creador, a l'exterior. La filosofia, la religió i el cientisme positivista derivats d'aquest enfocament han creat un sistema de "colonialisme intel·lectual" en tota regla. Potser la naturalesa no necessitava un creador extern i, si hagués necessitat algun tipus de creador, seria, sense cap mena de dubte, un creador intern. Tan-

21. L'anomenada "regla biogenètica bàsica" va ser formulada per primera vegada per Ernst Haeckel, el 1866: «El desenvolupament dels gèrmens és una repetició reprimida i abreujada del desenvolupament de les tribus».

mateix, podem argumentar fàcilment que la metafísica imposa "règims colonials intel·lectuals" que s'assemblen a un creador extern sobre la intel·ligència de la naturalesa social. En aquest sentit, és essencial que critiquem i superem la metafísica.

Tot i això, el que volia abordar fa referència a un altre aspecte de la metafísica. Em refereixo al fet que l'ésser humà no pot existir sense metafísica. La metafísica a la qual em refereixo aquí són les creacions culturals de la societat humana: mitologia, religió, filosofia i ciència, així com tota mena d'art, política i tècniques de producció. Els sentiments de bondat i bellesa no tenen contrapartida física, són valors específics de l'ésser humà. La moral i les arts en particular són valors metafísics. El que necessitem dilucidar aquí no és la contradicció entre metafísica i dialèctica, sinó la distinció entre creacions metafísiques positives i belles i creacions metafísiques negatives i lletges. Una altra vegada, no parlo de les dicotomies de religió i ateisme o filosofia i ciència, sinó de creences, veritats i fets religiosos, filosòfics i científics que fan la vida més suportable i atractiva.

No oblidem que la naturalesa escenifica una gran obra d'una vasta esplendor que es desplega davant els mateixos ulls de la humanitat. En aquest escenari, els éssers humans no poden desenvolupar el mateix paper que la naturalesa. En el millor dels casos, poden organitzar les seves vides a través de peces que ells mateixos construeixen. La descripció del teatre com a mirall de la vida té el seu origen en aquesta veritat profunda. El que és important és que reduïm al mínim els aspectes dolents i lletjos i els errors d'aquesta etapa de la vida i maximitzem la veritat, la bondat i la bellesa. Quan parlem de metafísica bona, bella i autèntica, ens referim a aquesta qualitat humana profunda i no a la metafísica que ens torna cecs, sords i entumits. Estic convençut que aquests aclariments són de gran importància en la comparació metodològica de la dialèctica i la metafísica.